Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asia: HE 253/2026 vp, asiantuntijakuuleminen 18.11.2026

Energiateollisuuden lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi energian alkuperätakuista annetun lain ja eräiden polttoaineiden kestävyyskriteereistä annetun lain 37 a §:n muuttamisesta

Energiateollisuus ry (ET) kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Esitämme kantanamme seuraavaa.

Epäselvän CEN-EN 16325 standardin soveltaminen ennen sen korjaamista

CEN-EN 16325 -standardin epäselvää ja epäjohdonmukaista peruutussäännöstä (standardin kohta 4.9.2.1.4) ei tule soveltaa Suomessa ennen kuin standardin tunnistettu virhe on korjattu.

Nykyisen kirjauksen sanamuodonmukainen tulkinta estää sähkön kulutuksen ja vedyn tuotannon alkuperätakuiden kohdentamisen samalle ajanjaksolle. Tämän seurauksena RFNBO-vaatimukset täyttävälle vedylle ei voida myöntää alkuperätakuita eikä sitä voida myydä asiakkaalle uusiutuvana, vaikka vety itsessään täyttää RFNBO-vaatimukset. Tämä vaikeuttaa merkittävästi Suomessa jo käynnissä olevien ja lähiaikoina käynnistyvien vetylaitosten toimintaa ja luo täysin tarpeetonta epävarmuutta investoinneille.

Vastaavasti edellä mainittu kohdentamisongelma koskee myös sähkön alkuperätakuiden käyttöä esimerkiksi pitkäaikaisiin sähkönhankintasopimuksiin (PPA) liittyvässä alkuperän varmentamisessa.

Kyse ei ole tarkoituksellisesta eurooppalaisesta vaatimuksesta, vaan standardissa tunnistetusta virheestä, jota ollaan jo korjaamassa. Muut maat, kuten Ruotsi, ovat huomioineet ongelman eivätkä sovella epäjohdonmukaista kohtaa vastaavalla tavalla. **Jos Suomi siitä huolimatta sitoisi vaatimuksen nyt lainsäädäntöönsä, tulkitsisi Suomi sääntelyä olennaisesti muita maita tiukemmin ja heikentäisi samalla oman vetytaloutensa kilpailuasemaa**. Tunnistetun ja korjattavana olevan standardivirheen siirtämiselle kansalliseen lainsäädäntöön ei ole perusteita.

Yhdymme alle kirjattuun Gasgridin muutosehdotukseen ja toteamme, että tarkoituksena ei ole miltään osin poiketa standardin noudattamisesta, vaan yksinkertaisesti olla toimeenpanematta virhettä standardissa, mikä on yhdenmukainen ratkaisu muiden eurooppalaisten maiden kanssa.

Ehdotus lisäykseksi lakiin:

> ***”12 a § Alkuperätakuun peruuttamisen ajallinen kohdentaminen***
> *Standardin EN 16325:2025 kohtaa 4.9.2.1.4 sovelletaan siten, että alkuperätakuun peruuttaminen voidaan kohdentaa myös kulutusjaksoon, joka on alkanut ennen alkuperätakuuta vastaavan energian viimeistä tuotantopäivää.”*

Energiateollisuus ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.energia.fi

Ehdotetulla säännöksellä täsmennettäisiin ainoastaan alkuperätakuun tuotantojakson ja sen peruuttamisella osoitettavan kulutusjakson keskinäistä ajallista kohdentamista. Tämä turvaisi myös nykyisen vuosiperuutuskäytännön. Säännöksellä ei muutettaisi alkuperätakuiden voimassaoloaikaa tai muita peruuttamisen edellytyksiä.

Standardin korjaaminen on jo käynnissä, ja standardin uuden version arvioidaan tulevan voimaan vasta noin 2–3 vuoden kuluttua. Tästä syystä asiaan tarvitaan ratkaisu ennen standardin korjauksen valmistumista.

Muut sähkön alkuperätakuita koskevat muutosehdotukset

Sähkön alkuperätakuita koskevat muutosehdotukset liittyvät pääosin uusiutuvaa energiaa koskevan direktiivin (RED-direktiivi) muutoksen toimeenpanoon. Lisäksi tehdään tarpeelliseksi nähtyjä muutoksia alkuperätakuita koskevan CEN-EN 16325 standardin muutoksien huomioimiseksi ja nykylainsäädännön selkeyttämiseksi epäselviksi tunnisteltuilta osin.

RED-direktiivi sisältää alkuperätakuiden osalta jonkin verran kansallista liikkumavaraa. ET kannattaa vahvasti liikkumavaran osalta tehtyjä esityksen mukaisia ehdotuksia. Samoin ET kannattaa nykyisen lainsäädännön sananmuotoihin (mm. 7 § ja 19 §) tehtyjä muutoksia, joiden tarkoitus on selkeyttää nykylain tulkintaa nykykäytännön mukaiseksi. ET kannattaa 19 §:ään sähkön alkuperän ilmoittamisvelvollisuuksiin tehtyjä toimintaa selkeyttäviä muutoksia.

ET:llä ei ole kommentoitavaa sähkön alkuperätakuita koskeviin muutosehdotuksiin edellä mainittua epäselvän CEN-EN 16325 standardin soveltamista lukuun ottamatta.

Jätteenpolttoprosessista vapautuvan lämmön sisällyttäminen hukkalämmöiksi lämmön alkuperätakuisiin on tärkeää

Energiateollisuus ry kannattaa esitystä, jonka mukaan jätteenpolttolaitos voisi saada jätteen poltosta syntyvälle lämmölle hukkalämmön alkuperätakuita.

Ehdotettu sääntely koskisi ympäristönsuojelulain 108 §:ssä tarkoitettuja jätteenpolttolaitoksia, joissa jätteen käsittelystä syntyvä lämpö katsottaisiin hukkalämmön määritelmässä tarkoitetuksi sivutuotteeksi. Jos lämpöä ei hyödynnetä esimerkiksi kaukolämpöjärjestelmässä, se menetetään ympäristöön. Lämmön hyödyntäminen varmistaa jätteenkäsittelyn energiatehokkuuden, eikä itsessään muuta jätelainsäädännön etusijajärjestystä tai sitä mikä osuus yhteiskunnassa syntyvästä jätteestä ohjautuu polttoon.

Hukkalämpötulkinta osaltaan selkeyttää jätteenpolttolaitosten ja kaukolämpöalan toimintaympäristöä. Jätteen käsittelystä saatavalla lämmöllä on useissa kaukolämpöverkoissa merkittävä asema. Ennakoitava sääntely on tärkeää myös pitkäaikaisten investointien, kuten mahdollisten hiilidioksidin talteenottohankkeiden, näkökulmasta.

Hukkalämmön määritelmän tarkoituksena ei ole poistaa jätteenpolttolaitoksen päästöjä, ja näillä näkymin jätteenpolttolaitokset ovatkin siirtymässä täysimääräisesti päästökauppasektorille 2030 luvulla. Hallituksen esityksessä tunnistetaan, että jätteenpolton hukkalämpöä kohdeltaisiin kuitenkin eri tavalla kuin muuta talteen otettua hukkalämpöä. Kun muissa hukkalämpötapauksissa päästöt jäävät lähtökohtaisesti alkuperäiselle prosessille, jätteenpolton päästöjä kohdistuisi edelleen hukkalämmölle. Tältä osin ratkaisu ei siis ole täydellinen. Ohjaavampi vaikutus päästöihin saataisiin, jos päästöt allokoitaisiin jätteen tuottajalle eikä niiden loppukäsittelyyn tai esimerkiksi rakentamisen lainsäädännön kautta energian loppukäyttäjälle.

Esilajitteluehdon poistaminen on olennainen parannus

Lausuntokierroksella olleessa luonnoksessa hukkalämmön alkuperätakuiden saaminen olisi edellyttänyt tiettyjen sekalaisten jätteiden esilajittelua ennen polttoa. Esilajittelussa olisi lisäksi tullut saada talteen ”merkityksellinen määrä” muuta kierrätyskelpoista jätettä kuin metallia. Pidimme aikaisemmassa lausunnossamme tätä toteutustapaa ongelmallisena.

Tässä hallituksen esityksessä esilajitteluedellytyksestä ja ”merkityksellisen määrän” vaatimuksesta on luovuttu. Jätteenpolttolaitoksessa jätteen poltosta syntyvä lämpö katsottaisiin hukkalämmöksi ilman näitä lisäehtoja. Pidämme muutosta erittäin perusteltuna. Ratkaisu, josta esilajittelua koskeva teknologiasidonnainen ehto on poistettu, on selkeä parannus sekä nykytilaan että lausuntokierroksella esitettyyn malliin nähden. Ehto olisi ollut teknologiasidonnainen ja tulkinnanvarainen eikä olisi ottanut riittävästi huomioon jätteiden, laitosten ja jätehuoltoketjujen erilaisuutta. Erityisen epäselvää olisi ollut, miten ”merkityksellinen määrä” määritellään ja kuinka vaatimuksen täyttyminen voidaan ennakoida ennen mahdollista laitteistoinvestointia.

Kierrätystä koskevat velvoitteet tulee asettaa jätelainsäädännössä ja kohdistaa jäteketjun niihin vaiheisiin, joissa kierrätyskelpoiset materiaalit voidaan tarkoituksenmukaisimmin erottaa. Energian alkuperätakuulakiin ei tule sisällyttää rinnakkaista tai tiettyyn teknologiaan perustuvaa jätehuollon ohjausjärjestelmää.

Määräaikainenkin ratkaisu on nykytilaa parempi

Esityksen mukaan muutkin jätteenpolttolaitokset kuin vaarallista jätettä käsittelevät laitokset voisivat saada hukkalämmön alkuperätakuita määräajan lain voimaantulosta vuoden 2031 loppuun saakka. Kuitenkin vuoden 2031 loppuun ulottuva sääntelykausi on lyhyt suhteessa kaukolämpöön, jätteenkäsittelyyn ja mahdolliseen hiilidioksidin talteenottoon liittyvien investointien sekä pitkäaikaisten lämmöntoimitussopimusten aikajänteeseen. Määräaikaisuus rajaa muutoksen vaikutuksia ja heikentää pitkäaikaista ennakoitavuutta suhteessa pysyvään ratkaisuun.

ET esittää, että sääntelyn vaikutuksia seurataan ja sen jatkoa koskeva arviointi käynnistetään hyvissä ajoin ennen määräajan päättymistä. Tavoitteena tulee olla ennakoitava ratkaisu, joka antaa toiminnanharjoittajille riittävän näkymän myös vuoden 2031 jälkeiseen aikaan.

Suhde komission ohjeistukseen ja EU-sääntelyn kehitykseen

Hallituksen esityksen perusteluissa ei käsitellä yksityiskohtaisesti Euroopan komission vuonna 2024 antamaa RED-direktiivin soveltamisohjetta[1] eikä arvioida ehdotetun kansallisen ratkaisun suhdetta siinä esitettyihin jätteenpolton hukkalämpöä koskeviin linjauksiin.
Komission ohjeistuksessa jätteenpoltossa syntyvää lämpöä ei suljeta kategorisesti hukkalämmön määritelmän ulkopuolelle vaan jätetään valinta tehtäväksi kansallisesti. Ohjeen mukaan olennaista on, syntyykö lämpö polttoprosessin sivutuotteena vai prosessin ensisijainen tarkoitus. Tätä arvioidessaan jäsenvaltiot voivat ottaa huomioon esimerkiksi laitoksen tarkoituksen ja sille myönnetyn ympäristöluvan.

Ohjeistus jättää siten jäsenvaltioille harkintavaltaa eikä estä hallituksen esityksessä ehdotettua ratkaisua. Alkuperätakuulaki on suomalaiseen lainsäädäntökehykseen sopiva tapa säätää asiasta kansallisesti.

[1] Euroopan komissio, Guidance on the articles related to heating and cooling (Articles 15a, 22a, 23 and 24) in the Renewable Energy Directive, https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2025/2238/oj/eng

Hukkalämmön määrittelyä voidaan tulevaisuudessa täsmentää EU-sääntelyn tai sitä koskevan ohjeistuksen jatkokehityksen yhteydessä. Kansallisen sääntelyn vaikutuksia ja suhdetta mahdollisiin EU-tason täsmennyksiin on siksikin perusteltua arvioida hyvissä ajoin ennen määräajan päättymistä.

Alkuperätakuisiin oikeuttavan nettotuotantomäärän laskenta biokaasutuotannossa

Ehdotetun 3 a §:n 2 momentissa säädetään alkuperätakuisiin oikeuttavan nettotuotantomäärän laskentaa koskevista poikkeuksista. Edellä mainitun momentin 4 ja 5 kohdan säännöskohtaisissa perusteluissa viitataan standardin kohdan 5.3.8 neljännen kappaleen 1 ja 2 alakohtiin.

Saman kappaleen 3 alakohdan sisällyttäminen lakiin mahdollistaisi biokaasun tuotantomäärän huomioon ottamisen täysimääräisesti ilman nettotuotantomäärän laskennassa tehtäviä vähennyksiä. Tiettävästi muissa jäsenvaltioissa biokaasulaitosten tuotantomääristä ei tehdä tällaisia vähennyksiä, vaan niissä toimitaan käytännössä mainitun 3 alakohdan mukaisesti. Mikäli tämän alakohdan mahdollistamaa menettelyä ei sisällytetä Suomen lainsäädäntöön, kotimainen biokaasutuotanto joutuisi ulkomaisia kilpailijoita epäedullisempaan asemaan: samoilla tuotantopanoksilla alkuperätakuisiin oikeuttava tuotantomäärä jäisi Suomessa pienemmäksi.

Hallituksen esityksessä ei myöskään perustella, miksi standardin kohdan 5.3.8 neljännen kappaleen 1 ja 2 alakohdan mukaiset poikkeukset sisällytettäisiin lakiin, mutta 3 alakohdan mahdollistama menettely jätettäisiin sen ulkopuolelle. Ratkaisun perustelut jäävät tältä osin epäselviksi.